

Літня школа – важлива інвестиція в майбутнє безпеки

За сприяння представництва Фонду імені Фрідріха Еберта в Україні та Білорусі з 17 по 20 червня 2013 р. в Дипломатичній академії України при МЗС працювала Літня школа «Безпека в небезпеці». У її рамках кращі зарубіжні та вітчизняні експерти, слухачі Дипломатичної академії України, студенти вищих навчальних закладів з усієї країни мали змогу обмінятися думками щодо стану безпеки та загроз у різних сферах їх прояву. Основна мета полягала в залученні молодого покоління до широкій конструктивній дискусії з приводу проблемних питань. Використовуючи унікальний досвід експертів, вона сприяла формуванню чітких і свідомих пропозицій щодо шляхів вирішення визначених проблем безпеки. При цьому завдання полягало не лише у висвітленні та приверненні уваги аналітиків і молоді до загроз та викликів сучасності, а й прищепленні слухачам уміння спостерігати, аналізувати, робити висновки та приймати відповідні рішення з низки актуальних питань безпеки. Серед них гідне місце посіли зовнішньополітичні пріоритети нашої держави.

Програма Літньої школи, у якій взяли участь понад 80 осіб, охопила чотири тематичні блоки: сучасні виклики та загрози, економічний вимір безпеки, екологічний вимір безпеки та гуманітарні загрози. Окрім доповідей, учасники занять презентували свої роботи на обрану тематику.

У перший день роботи Літньої школи було розглянуто питання безпеки у XXI ст., нові методи вирішення основних викликів: небезпеки

втрати ідентичності під час міжнародної інтеграції; пошуку комплексного підходу до безпеки в сучасному світі; місця географії в безпеці тощо. Колишній координатор німецько-північноамериканського співробітництва МЗС Німеччини, экс-Президент Парламентської асамблеї НАТО професор Карстен Д. Фогт найголовнішими загрозами світового масштабу назвав екологічні проблеми; конфлікти, що виникають через прискорення обміну інформації у світі та підвищення впливу недержавних акторів на міжнародній арені. Доповідач зазначив, що сучасна безпека потребує інтелектуальної гнучкості, а всі ризики, які постають у зв'язку з цим, є взаємопов'язаними. Доктор історичних наук, професор кафедри зовнішньої політики і дипломатії ДАУ Михайло Кірсенко, говорячи про ідентичність українців у сучасному глобалізованому світі, підкреслив важливість залучення світової спільноти для вирішення проблем, що мають своє коріння в Україні, а також притаманні багатьом іншим державам. Розглядаючи цей аспект учений запропонував у історичній ретроспективі, наголосивши на важливості усвідомлення нацією власної відповідальності за майбутнє, яке вона буде.

На першій сесії з доповідями також виступили директор Департаменту міжнародної безпеки і роззброєння МЗС України Олександр Александрович, помічник директора з міжнародних питань Женевського центру з демократичного контролю над збройними силами Даніел Уорнер та завідувач кафедри філософії і

соціально-гуманітарних дисциплін Київського університету права НАНУ Олександр Потехін.

Другого дня учасники розглянули тему економічного виміру безпеки: енергетика (ресурси), торгівля, трудові ресурси, товари, послуги, транспорт, несанкціонована торгівля зброєю. Серед експертів виступали Голова правління Інституту економічних досліджень та політичних консультацій Ігор Бураковський, завідувач кафедри світового господарства і міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка Олександр Шнирков, проректор з наукової роботи і міжнародних зв'язків ДАУ Наталя Татаренко, Посол з особливих доручень Департаменту економічного співробітництва МЗС України Ігор Ніколайко, директор енергетичних програм Центру «НОМОС» Михайло Гончар, професор ДАУ Людмила Чекаленко та директор військових програм Центру Разумкова Микола Сунгуровський. Доповідачі й учасники обговорили проблеми глобального економічного простору, світової торгівлі зброєю та оборонно-промислової політики України, загрози реструктуризації; шлях України у становленні економічної безпеки; засоби її забезпечення та розвитку.

Найбільшу увагу учасників та експертів привернула тема забезпечення енергетичної безпеки та залучення у її формуванні альтернативних джерел енергетики, а саме – нетрадиційного газу. Зокрема, лейтмотивом виступу професора Л. Чекаленко стало питання

забезпечення світу енергоресурсами, пошуку альтернативних джерел енергії, перспективи України в цій сфері, а також екологічні загрози, що виникають при цьому. Увагу присутніх М. Гончар звернув на суттєві зміни структури енергетичного ринку планети внаслідок конкуренції нових ресурсних потоків щодо класичних джерел. Зацікавила учасників слухань тема військового потенціалу провідних країн і торгівлі зброєю, порушена М. Сунгуровським. А вже в багатьох вимірах у ній криється питання небезпечних загроз.

Після завершення експертного блоку другого робочого дня присутні активно долучалися до обговорення загроз у глобальній економічній системі в запропонованому форматі «Світового кафе», який дає змогу залучити до процесу дискусії колективний інтелект учасників і спонукає до багаторівневого діалогу.

Третій день роботи Літньої школи висвітлював екологічний вимір безпеки. Предметом обговорення стали зміна клімату, продовольча безпека, наслідки ядерних випробувань, екологічних катастроф. Серед експертів виступили – Надзвичайний і Повноважний Посол Австрії в Україні пан Вольф Дітріх Хайм, координатор освітніх програм Greencubator Андрій Зінченко, Голова Правління Федерації органічного руху України Євген Милованов, завідувач кафедри регіональних систем та європейської інтеграції ДАУ Сергій Шергін, головний спеціаліст відділу двостороннього торговельно-економічного співробітництва Міністерства аграрної політи-

ки та продовольства України **Євген Овчаренко**. Надзвичайний і Повноважний Посол, ректор Дипломатичної академії України **Микола Кулінич** розповів про ядерну небезпеку та власний досвід пережитого вибуху на атомній електростанції «Фукусіма-1» у Японії 2011 року.

Експерти зазначали важливість участі громадськості та розбудови громадянського суспільства, зокрема в Україні, у вирішенні локальних екологічних проблем, а також необхідність дотримання верховенства права та ефективного нормативного забезпечення цієї проблематики з боку урядових структур.

У своїй доповіді на тему «Зелена Україна – місія нездійсненна? Енергетична культура України в порівняльній перспективі» пан **Вольф Дітріх Хайм** поділився враженнями щодо нашої країни, а також розповів про досвід Австрії в забезпеченні екологічної та енергетичної безпеки. Пан Посол наголосив на вирішальній ролі громадянського суспільства в побудові дієвої системи подолання екологічних та енергетичних криз і відзначив великі перспективи та мотивацію в українському суспільстві для формування сприятливого середовища в цих сферах.

Підкреслюючи важливість внеску громадян в охорону навколишнього середовища, **А. Зінченко** зауважив: «Еко-

логічно чиста енергія походить саме від спільноти». Значна увага у виступі також була приділена аграрному потенціалові України у світовому масштабі та перспективі органічного землеробства.

Робота в групах третього дня продовжувалася над питаннями забруднення навколишнього середовища, можливої продовольчої кризи й органічного виробництва на шляху забезпечення світу безпечними продуктами харчування. Учасникам також було запропоновано креативне завдання: підготувати від груп виступ лідера та за дві хвилини викласти програму вирішення екологічних проблем країни. Усі виступи обговорювалися учасниками, виділялися сильні та слабкі сторони пропозицій.

Останній, четвертий день Літньої школи було присвячено гуманітарному виміру безпеки. Серед питань розглядалися транснаціональні злочини як загроза національній безпеці; охорона здоров'я: захист людей – захист держави; громадське здоров'я як основа для подальшого розвитку країни; проблеми, пов'язані з торгівлею людьми; загрози трудової міграції. Експертами цього разу виступали: доцент кафедри зовнішньої політики і дипломатії ДАУ **Марія Васильєва**, провідний лікар-терапевт **Рита Гофман**, акушер-гінеколог **Галина Жалоба**, заступник

координатора програм Міжнародної організації з міграції **Оксана Горбунова**, координатор проектів Міжнародної організації праці в Україні **Тетяна Міненко**. Учасники обговорили загрози, пов'язані зі злочинами щодо торгівлі людьми та людськими органами, трудовою «нерегульованою» міграцією, проблемами здоров'я та вакцинацією. Маючи досить широкий матеріал: від безпеки харчування до нерегульованої міграції та експлуатації людини проти її волі, експерти ще раз наголошували на важливій ролі громадянського суспільства як елемента контролю над процесами забезпечення безпеки у складному середовищі сучасного життя. За словами пані **Р. Гофман**, це – інструмент, завдяки якому формується культура харчування. Пані **Г. Жалоба** наголосила, що так будується громадське здоров'я, яке є критерієм свідомого підходу забезпечення особистого здоров'я кожної людини та дотримання необхідних стандартів медичного забезпечення. Як продовження дискусії в рамках практичного завдання учасники Літньої школи провели загальне засідання за прикладом моделі Генеральної Асамблеї ООН з метою ухвалення документа, спрямованого на вирішення низки гуманітарних проблем.

У заключній частині занять найактивнішим учасникам заходу було вручено сертифікати та висловлено подяку за активну участь і плідну роботу протягом проведення Літньої школи «Безпека в небезпеці».

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що поставлена мета Літньої школи була успішно досягнута: в ході практичних завдань учасники розробляли можливі шляхи протидії або нейтралізації загроз з метою захисту інтере-

сів української держави та формували сценарії розвитку процесу протистояння загрозам у світі. І, що не менш важливо, за цей короткий час у стінах Дипломатичної академії України в серці кожного з учасників закарбувалося найважливіше завдання людства на шляху подолання проблем безпеки в нашому світі – усвідомлення особистої відповідальності за безпеку як свого життя, так і існування безпекового світу. Саме завдяки таким заходам здобуваються необхідні навички для успішного застосування їх у повсякденній практиці. «Ми самі будемо найміцніший захисний механізм, будемо громадянське суспільство, будемо наше майбутнє», – саме така думка пролунала у підсумку.

У заключному слові Надзвичайний і Повноважний Посол України, ректор Дипломатичної академії України **М. Кулінич** сказав: «Головним є те, що в стінах академії зібралися небайдужі люди, експерти, молодь, які вже сьогодні беруть відповідальність за майбутнє на себе. А значить, організатори Літньої школи, наш колектив однодумців зробили дуже корисну роботу: навчили мислити учасників і захищати майбутнє України».

Позитивним надбанням школи стало те, що учасники висловили власні міркування і запропонували слушні та цікаві пропозиції щодо вирішення головних проблем і викликів у сфері міжнародної безпеки. «Ця школа – важлива інвестиція в майбутнє безпеки», – поділилася своїми спостереженнями директор Регіонального представництва Фонду Фрідріха Еберта в Україні та Білорусі **Урсула Кох-Лаутвіц**.

О. КОКОРІН,
Дипломатична академія України